

РЕШЕНИЕ

№ 411

гр. София, 22.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 13-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на шести юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Христо Лазаров

Членове: Женя Д.а
Жана Ив. Маркова

при участието на секретаря Теодора Т. Ставрева
като разгледа докладваното от Христо Лазаров Въззивно търговско дело № 20231001000292 по описа за 2023 година

Производството е по реда на глава двадесета ГПК - въззивно обжалване.

Образувано е по съвместна въззивна жалба от ответниците - „Рейсинг ойл” ЕООД, ЕИК 202239830 и А. Л. Д., ЕГН *****, чрез адв. Ж. срещу решение № 260680 от 16.11.2022г., постановено по т.д. № 1207/2020г., по описа на Софийски градски съд, в частта, с която са уважени исковете на ищеца - „Ромпетрол България“ ЕАД, ЕИК 117599032, за сумата от 29 814,85 лева, за установяване съществуването на вземане при условията на солидарност, по запис на заповед от 03.08.2018г., за което е издадена заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК от 22.05.2019г., по ч.гр.д. № 8519/2019г. по описа на СРС, както и в частта, с която ответниците са осъдени да заплатят на главно встъпилото лице - „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“, регистрирано в търговския съд на Нантер, Франция, под № 552069791, сумата от 30 000 лева, частична претенция от общо заявена в размер на 268 328,78 лева, представляваща изплатено застрахователно обезщетение във връзка с вреда по застрахователен договор № 880001992/31.01.2017 г. и ответниците са осъдени да заплатят на „Ромпетрол България“ ЕАД сумата от 1 244,85 лева, представляваща разноски за исковото и заповедното производство и сумата от 6 921 лева на „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“, представляващи разноски за исковото производство.

Решението не е обжалвано в частта, с която е отхвърлен искът на „Ромпетрол България“ ЕАД за сумата над 29 814,85 лева до предявения размер от 298 143,03 лева, както и в частта,

с която е уважен положителният установителен иск от „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“ срещу „Ромпетрол“ ЕАД, по чл. 124, ал. 1 ГПК, че вземането от 30 000 лева, частична претенция от 268 328,78 лева принадлежи на ищеца по този иск и е влязло в сила, на основание чл. 296, т. 2, пр. първо ГПК.

Въззивниците/ответниците - „Рейсинг ойл“ ЕООД, ЕИК 202239830 и А. Л. Д. считат, че в обжалваната част решението е недопустимо, поради наличието на арбитражна клауза за подсъдност на спорове между страните, съдържаща се в договор от 15.02.2016г. за продажба на горива № КП 543/2015г. В условията на алтернативност/има се предвид евентуалност/, считат, че обжалваното решение е неправилно, като постановено в нарушение на материалния закон, при съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необосновано. Според въззивниците, първоинстанционният съд неправилно не е съобразил съществено условие в записа на заповед, че срокът за изпълнение на задължението е в 3-годишен срок от издаването му. Останали са без разглеждане и всичките им възражения, относно валидността на ценната книга и нейното предявяване за изпълнение, въпреки очевидните признаци на допълнително и едностранно вписване на датата за неговото предявяване, което е станало без знанието и участието на издателя и авалиста. На следващо място твърдят, че издателят бил подложен под натиск от ищеца, да положи предварително подписи на записа на заповед, както и на датата на нейното предявяване. Според ответниците, съдът не е анализирал каузалното правоотношение – договора за доставка на горива, чието изпълнение било възпрепятствано от ищеца, чрез предприемане на процесуални действия по издаване на заповед за изпълнение, преди изтичането на предоговорените срокове за неговото изпълнение. На следващо място твърдят, че процесното вземане било отписано от счетоводството на ищеца, а впоследствие отново записано като лошо вземане. По отношение на исковата претенция на главно встъпилата страна счита, че е преждевременно предявена и е недопустима. Застрахователят се е суброгирал в правата на първоначалния ищец и е изплатил обезщетение, преди неговото вземане да е установено по съдебен ред. Счита, че размерът по имуществена застраховка се определял съответно с клаузите на конкретния договор и трябвало да бъде равно на действително претърпените вреди към деня на настъпване на събитието. В условията на евентуалност твърди, че решението в тази част е неправилно поради неправилно съобразяване и прилагане на норми на закона, което е осъществено при едностранчив анализ на част от доказателствата по делото. Моли въззивния съд да отмени решението в обжалваната част. Претендира разноски за двете инстанции.

Въззиваемият/ищецът - „Ромпетрол България“ ЕАД, чрез адв. Д. е подал в срок писмен отговор на въззивната жалба. Счита същата за неоснователна и недоказана, а обжалваното решение за правилно и законосъобразно. Според него, възражението на въззивниците за неподсъдност на спора поради наличие на арбитражна клауза било несъстоятелно. Излага подробни доводи, че предявеният запис на заповед е редовен от външна страна и съдържа всички реквизити на чл. 535 ТЗ. Счита, че е доказал каузалното правоотношение, което се обезпечавало, чрез процесния запис на заповед. Моли въззивния съд да потвърди изцяло

решението в обжалваната част. Не претендира разноски за въззивното производство.

Въззиваемият/главно встъпилото лице/ищецът - „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“, чрез юр. Б. е подал в срок писмен отговор на въззивната жалба. Счита същата за неоснователна и недоказана, а обжалваното решение за правилно и законосъобразно. Моли въззивния съд да потвърди изцяло решението в обжалваната част. Не претендира разноски за въззивното производство.

Софийският апелативен съд като взе предвид оплакванията в жалбата, доводите на страните и събраните по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна, следното:

Въззивната жалба е подадена в законния срок от надлежни страни по делото против подлежащо на въззивно обжалване решение на СГС, поради което е процесуално допустима и подлежи на разглеждане по същество.

На основание чл. 269 от ГПК, въззивният съд след служебно извършена проверка на решението установи, че то е валидно и допустимо в обжалваната част и няма допуснати нарушения на императивни материалноправни норми.

Първоинстанционният съд правилно е установил релевантните факти по делото и страните не спорят, че по ч.гр.д. № 8519/2019г., по описа на Районен съд град София е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 от ГПК от 22.05.2019г., с която длъжниците/ответниците са осъдени да заплатят солидарно на кредитора/ищеца сумата от 300 643,03 лева по запис на заповед от 03.08.2018г., ведно със законната лихва считано от 12.02.2019г./датата на подаване на заявлението/ до окончателното плащане на главницата и 5 992,66 лева разноски за заповедното производство.

Видно от оригинала на Запис на заповед от 03.08.2018г./л. 8 от ч.гр.д. 8519/2019г. по описа на СРС/, се установява, че издателят - „Рейсинг ойл“ ЕООД безусловно и неотменимо се е задължила в тридневен срок от предявяването, да заплати на „Ромпетрол България“ ЕАД сумата от 372 000 лева. А. Л. Д. е авалирала задължението по записа на заповед при условията, при които е поето. Записът на заповед е предявен на издателя и авалиста на 28.01.2019г., чрез полагане на подпис и ръкописно изписване на трите имена за законния представител на издателя и на физическото лице, авалирало ценната книга.

Поканите за доброволно изпълнение са връчени на длъжниците на 05.07.2019г. На 18.07.2019г. ответниците са подали възражения срещу заповедта за изпълнение, които са в двуседмичния срок по чл. 414, ал. 2 ГПК/преди изм. ДВ бр. 100 от 2019г./.

Ищецът е предявил иска и е представил доказателства за това обстоятелство в едномесечния срок по чл. 415, ал. 1 вр. с ал. 4 ГПК /в редакцията към ДВ бр.86/2017г.

Видно от договор от 15.02.2016г. № КП 543 за доставка на горива се установява, че между първоначалните страни по делото е възникнало валидно правоотношение по договор за покупко-продажба. „Ромпетрол България“ ЕАД продава по заявка на „Рейсинг ойл“ ЕООД дизелово гориво. В раздел IV от договора са уговорени цените и начинът на заплащане на доставеното гориво. В чл. 12 е уговорено като обезпечение за доставените горива,

издаването на запис на заповед от купувача на продавача за кредитен лимит от 216 000 лева. В раздел V от договора са уговорени условията на доставки, преминаване на собствеността и риска. В раздели VI и VII от договора са уговорени условията на рекламации и задълженията на страните. Договора е изменен с двустранно подписани анекси - 02/03.01.2017г., 04/05.08.2017г., 05/01.12.2017г. и 07/09.08.2018г.

Страните по делото не спорят и от застрахователна полица № 880001992/31.01.2017г. и общи условия към договора, се установява, че между „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“ и „Ромпетрол България“ ЕАД е възникнало валидно правоотношение по договор за имуществена застраховка. Застрахователният е предоставил на застрахования кредитно застрахователно покритие и услуги по отношение на продажбите, които застрахованият осъществява във връзка със застрахованата търговска дейност, посочена в чл. 1.1. от Общите условия към полицата и за периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. Във връзка с продажбите на горива, които „Ромпетрол България“ ЕАД е доставил на „Рейсинг ойл“ ЕООД за периода м. 10.2018 г. до м. 11.2018 г., застрахователят е изплатил на първоначалния ищец застрахователно обезщетение в общ размер на 268 328,78 лева, поради настъпил застрахователен риск в срока на застрахователното покритие.

Видно от неоспореното от страните първоначално и допълнително заключението на вещото лице – Р. С., изготвило съдебно-счетоводната експертиза, се установява, че в счетоводството на ответното търговско дружество към 12.02.2019 г. фигурира непогасено вземане на първоначалния ищец в размер на 299 643,03 лева. На 22.02.2019г. е извършено плащане от ответника в размер на 1 500 лева, което е отнесено към фактура № 6880550826/05.10.2018г., в резултат на което неплатеният остатък по тази фактура е намалял до 32 145,47 лева. След отчитане на плащането на 22.02.2019 г. неплатеният общ остатък от вземанията на ищеца по процесните фактури е в размер на 298 143,03 лева. Според вещото лице, по издадените от ищеца фактури във връзка с договора за доставка на горива, ответникът е ползвал данъчен кредит в размер на начисления ДДС в общ размер на 51 994,43 лева. Вещото лице е установило, че ищецът е осчетоводил на 25.04.2019г. получено плащане в размер на 268 328,78 лева от „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“. С това плащане ищецът е закрил част от задълженията по фактури на обща стойност 265 813,62 лева. По счетоводни данни на ищеца, неплатеният остатък по процесните фактури към 15.02.2021г. след отчитане на получено застрахователно обезщетение в размер на 268 328,78 лева, е в размер на 29 814,25 лева. По счетоводни данни на ищеца, салдото/непогасеното вземане от ответника в размер на 29 814,85 лева е провизирано, като е отразено като лошо вземане/Bad debt..., т.е. вземането от ответника е отписано с дата 31.12.2019 г. От изслушаната допълнителна съдебно-счетоводна експертиза се установява, че по сметка „Обезценка вземания от клиенти“ към 23.05.2022 г. фигурира непогасено вземане в размер на 29 814,25 лева, отразено като лошо вземане. Завеждането на процесното вземане по посочената сметка не представлява отписването му, а същото е прехвърлено в цялост по друга счетоводна сметка, по която дружеството води т.нар. „лоши вземания“.

За да уважи исковата претенция на „Ромпетрол България“ ЕАД срещу „Рейсинг ойл“ ЕООД

и А. Л. Д., в условията на солидарност за сумата от 29 814,85 лева, първоинстанционният съд е изложил решаващи мотиви, че е настъпила изискуемостта на материализираното в ценната книга парично задължение, което се установявало от положения собственоръчен подпис от А. Л. Д., че на 28.01.2019г. записът на заповед е предявен на издателя и авалиста. Първоинстанционният съд е изследвал каузалното правоотношение по договора за доставка на горива, съгласно т. 17 от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014г. по тълк. дело № 4/2013г. на ОСГТК на ВКС. Приел, че с експедиционните бележки и издадените фактури, който са двустранното осчетоводени от страните по делото, както и ползваното на начисления ДДС от ответното дружество, доказвало съществуването на вземането на първоначалния ищец, което е обезпечено с процесния запис на заповед.

За да уважи исковата претенция на „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“ за осъждане на „Рейсинг ойл“ ЕООД и А. Л. Д., в условията на солидарност да му заплатят сумата от 30 000 лева, първоинстанционният съд е изложил решаващи мотиви, че съгласно чл. 410, ал. 1, т. 1 КЗ с плащането на застрахователното обезщетение застрахователят встъпва в правата на застрахования до размера на платеното обезщетение и обичайните разноски, направени за неговото определяне, срещу причинителя на вредата, в това число в случаите на вреди, произтичащи от неизпълнение на договорно задължение. Застрахователят се е суброгирал в правата на застрахования срещу причинителя на вредата - „Рейсинг ойл“ ЕООД, както и срещу А. Д., която се е задължила да отговори с дружеството като авалист по издадения запис на заповед, изрично предвиден в чл. 12 от договора за доставка, сключен на 15.02.2016 г. Приел за неоснователно възражениено на А. Д., че тъй като не била страна по договора за доставка, както и по застрахователното правоотношение, защото застрахователят се е суброгирал във всички права на застрахованото лице, съществуващи към момента на плащането, включително и в правото да получи плащане от солидарно задълженото лице по издадения във връзка с договора запис на заповед. При законна суброгация върху новия кредитор преминавало задължението на длъжника заедно с всичките му принадлежности, което включвало и дадените обезпечения.

При така установената фактическа обстановка въззивният съд приема от правна страна, следното:

По установителния иск на „Ромпетрол България“ ЕАД:

Неоснователно е твърдението на процесуалния представител на ответниците, че решението е недопустимо в обжалваната част, поради наличието на арбитражна клауза за подсъдност на спорове между страните, съдържаща се в договор от 15.02.2016г. за продажба на горива № КП 543/2015г.

Видно от влязло в сила определение № 2432/23.09.2021г., по в.ч.гр.д. № 1090/2021г. по описа на САС, се установява, че е потвърдено определение на първоинстанционния съд, с което е оставен без уважение отводът за неподведомственост и неподсъдност на спора, поради наличие на арбитражна клауза. Съгласно задължителното за съдилищата разрешение, дадено в т. 9в от Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013г. по тълк. дело № 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, определението на въззивния съд е окончателно. Този въпрос е

разрешен с влязъл в сила съдебен акт и не може да бъде пререшаван в това производство, както неправилно считат ответниците.

Невярно е възражението на въззивниците, че първоинстанционният съд не е съобrazil същественото условие в запис на заповед, че срокът за изпълнение на задължението е 3-годишен срок от издаването му.

Видно от оригинала на Запис на заповед от 03.08.2018г./л. 8 от ч.гр.д. 8519/2019г. по описа на СРС/, се установява, че уговореният падеж е в три дневен срок от предявяването. Записът на заповед е предявен на издателят - „Рейсинг ойл“ ЕООД на 28.01.2019г. и неговият падеж е настъпил на 31.03.2019г., съгласно чл. 486, ал. 1, т. 2 ТЗ. Записът на заповед не е необходимо да се предявява на авалиста, на основание чл. 485, ал. 1 ТЗ.

Невярно е възражението на въззивниците, че СГС не е разгледал всички останали възражения на ответниците, относно валидността на ценната книга и нейното предявяване за изпълнение, въпреки очевидните признаци на допълнително и едностранно вписване на датата за неговото предявяване, което е станало без знанието и участието на издателя и авалиста, както и че издателят под натиск бил положил предварително подписи на запис на заповед, както и на датата на нейното предявяване.

Първоинстанционният съд е обсъдил в мотивите на решението/л. 367/, че записът на заповед е редовен от външна страна и съдържа всички необходими реквизити по чл. 535 ТЗ, както и е отбелязано, че задължението е авалирано, при условията, при които е поето от А. Д..

Приел за недоказани възраженията на ответниците, че положените подписи били под натиск, както и че посочената дата на предявяване на запис на заповед за изпълнение е недостоверна и е нанесена от ищеца фигуративно и в нарушение на закона. В доказателствена тежест на ответниците е да установят при условията на главно и пълно доказване всяко едно от тези твърдения, което не е направено, поради което правилно са отхвърлени като неоснователни от първоинстанционния съд.

Ирелевантно за това производство е твърдението на въззивниците, че първоинстанционният съд не е анализирал каузалното правоотношение – договора за доставка на горива, чието изпълнение било възпрепятствано от ищеца, чрез предприемане на процесуални действия по издаване на заповед за изпълнение, преди изтичането на предоговорените срокове за неговото изпълнение. Тези твърдения са относими към евентуално производство за установяване на злоупотреба с процесулни права по чл. 3 ГПК.

Ирелевантни са твърденията на въззивниците, че процесното вземане било отписано от счетоводството на ищеца, а впоследствие отново записано като лошо вземане. Ищецът е доказал при условията на пълно и главно доказване, че съществува вземането му по предявения иск по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК, продавачът е изправна страна по каузалното правоотношение по договора за продажба и доставка на горива, както и неизпълнението на задължението за заплащане на цената от купувача, което вземане е обезпечено с процесния запис на заповед от ответниците. Вследствие на така установената връзка между абстрактното и каузалното правотношение, предявеният иск е доказан по основание и до

уважения размер от 29 814,85 лева, и правилно е уважен от първоинстанционния съд.

Първоинстанционният съд е изложил мотиви, че е основателно искането на първоначалния ищец за присъждане на законна лихва върху уважената част от сумата, считано от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК до окончателното ѝ изплащане, но липсва диспозитив за неговото уважаване, поради което не е включено в предмета на делото във въззивното производство.

По осъдителния иск на „Компани Франсез ДАсюранс Пул Льо комерс екстериор“:

Неоснователно е възражението на въззивниците, че съдът се е произнесъл по недопустима като преждевременно предявена искова претенция на главно встъпилата страна.

Според настоящия съдебен състав, в разпоредбата на чл. 410, ал. 1 КЗ, законодателят не въвежда изискване при законова суброгация, застрахователят да изплати обезщетение на застрахования по имуществена застраховка, след установяване вземането на ищеца по съдебен ред срещу делинквента. Според правната доктрина, третото лице не може да се суброгира в спорни права, които са предмет на висящо дело, но може да встъпи в процеса като главна страна или като помагач на страната на ищеца/Облигационно право, К., А., седмо издание, Сиби-2016г., стр. 323/.

Принципно е правилно твърдението на процесуалния представител на ответниците, че размерът по имуществена застраховка се определял съответно с клаузите на конкретния договора и трябва да бъде равно на действително претърпените вреди към деня на настъпване на събитието.

В процесната хипотеза е налице частична законова суброгация на главно встъпилото лице, която е до размера на действително заплатените вреди от застрахователя на застрахования по договора за сумата от 268 328,68 лева/90% от незаплатените суми по фактури, издадени от купувача на продавача/. Главно встъпилото лице е доказало, че е заплатило застрахователно обезщетение в общ размер на 268 328,68 лева на застрахования, които представляват действително претърпените вреди по застрахователния договор.

Суброгацията има действие за главното вземане и суброгиралият се кредитор встъпва в акцесорните права на първоначалния кредитор, които имат обезпечителен характер за главницата, включително и срещу авалиста по записа на заповед./Облигационно право, част първа, А., И., фототипно издание, БАН-1990г., стр. 211; Облигационно право, К., А., седмо издание, Сиби-2016г., стр. 323/.

Неоснователни са евентуалните възражения на въззивниците, че решението в тази част е неправилно поради несъобразяване и прилагане на норми на закона, което е осъществено при едностранчив анализ на част от доказателствата по делото. Във въззивната жалба липсват конкретни твърдения кои норми са приложени неправилно, както и кои доказателства са неправилно анализирани от първоинстанционния съд. Това представляват бланкетни твърдения и квалификации, поради което не следва да се разглеждат по същество от въззивния съд, на основание чл. 269, пр. последно ГПК. Вследствие на така установената законова суброгация, предявеният частичен иск за главница от 30 000 лева е доказан по

основание и размер, и правилно е уважен от първоинстанционния съд.

Първоинстанционният съд не се е произнесъл по искането на главно встъпилото лице за присъждане на законна лихва върху предявената главница, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане, поради което същото не е включено в предмет на делото във въззивното производство.

Предвид изхода на правния спор във въззивното производство, неоснователно е искането на въззивниците за заплащане на разноски за двете инстанции.

Предвид гореизложеното, решението на първоинстанционния съд е законосъобразно и правилно в обжалваната част, и следва да се потвърди с препращане в останалата част към мотивите на първоинстанционния съд, на основание чл. 272 ГПК.

Мотивиран така, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260680 от 16.11.2022г., постановено по т.д. № 1207/2020г., по описа на Софийски градски съд, в частта, с която са уважени предявените искове от „Ромпетрол България“ ЕАД, ЕИК 117599032 за установяване съществуването на вземането при условията на солидарност срещу „Рейсинг ойл“ ЕООД, ЕИК 202239830 и А. Л. Д., ЕГН *****, за сумата от 29 814,85 лева представляващи дължими суми по запис на заповед от 03.08.2018г., за което е издадена заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК от 22.05.2019г., по ч.гр.д. № 8519/2019г. по описа на СРС, както и в частта с която „Рейсинг ойл“ ЕООД, ЕИК 202239830 и А. Л. Д., ЕГН *****, са осъдени при условията на солидарност да заплатят на „Компани Франсез ДАсюрانس Пул Льо комерс екстериор“, регистрирано в търговския съд на Нантер, Франция, под № 552069791, сумата от 30 000 лева, частична претенция от общо заявена в размер на 268 328,78 лева, представляваща изплатено застрахователно обезщетение във връзка с вреда по застрахователен договор № 880001992/31.01.2017 г. и са осъдени да заплатят на „Ромпетрол България“ ЕАД сумата от 1 244,85 лева, представляваща разноски за исковото и заповедното производство, и на „Компани Франсез ДАсюрانس Пул Льо комерс екстериор“ сумата от 6 921 лева, представляваща разноски за исковото производство.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС, в едномесечен срок от връчването му на страните, при условията на чл. 280, ал. 1 и ал. 2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____